

İçki ve Ahmet Rasim

Rahmetli üstadın ilk rakıyı bir düşün evinde içtiğine dair rivayetler vardır. Yıllarca evvel üstadın dostlarından biri bir yazıma böyle söylemişti. Halbuki benim bildiğime göre böyle bir şeyin aslı yoktur. Kendisi de ilk kadehi nerede yuvarladığını yazılarında bahsetmemiş, hâtırasını anlatmamıştır. Yalnız en yakındostlarından rahmetli babam, Ahmet Rasim'in ilk rakıyı, Şehzadebaşı'nda bir berber dükkânında içtiğini söylerdi.

O devirlerde, berber dükkânları, bir nevi kulüpmüş. Gençler oralar da toplanır, konuşur, su bardaklarında rakı içerlermiş. Bizim zamanımızda da, yani elli yıl evveleri de böyle berber dükkânları vardı, ben de şemtimizdeki «perükâr» dükkânlarında demlendiğimi hatırlıyorum.

Ahmet Rasim, «Fuş-î âtik» de berber dükkânlarındaki toplantılardan bahseder. Bu vaziyet karşısında, ilk rakıyı berber dükkânında içtiğini kabul edebiliriz.

Üstad, genç yaşında rakı içmeğe başlamıştır. İlk devam ettiği yerler İstanbul Balıkpazarı meyhaneleridir. Anesi bunu duyuyor, üzülüyor, evlerinin karşısında oturan bir hocaya şikâyet ediyor. Hoca, Üstadı çağırıyor. Rasim gidiyor, süklüm püküm önünde duruyor. Hoca soruyor:

—Evlâdım sen rakı mı içiyorsun?

— Hâşa efendim!

— Doğru söyle... İnkârdan bir şey çıkmaz.

— Teeddüp ederim efendim!

— Bana bak saklama! İnsan içmeli ama, benim gibi içmeli!

— Siz nasıl içersiniz efendim?

— İçkimden kimse müteessir olmaz. İçki kimseyi zarara sokmama-lı, kendinde kalmalı. Unutma emi?

Ahmet Rasim bu nasihatı unutmadı, ölünceye kadar bununla âmil oldu. Onun içkisinden kimsenin rahatsız olması şöyle dursun, bilâkis zevk duymuş, neşelenmiştir. Esasen Ahmet Rasim, neşelenmesini, neşelendirmesini bilen bir adamdı. İtidalini daima muhafaza ederdi. Hazır cevap olmakla beraber, geve-

Münir Süleyman ÇAPANOĞLU

zelikten hoşlanmaz, çok söylemekten çekinir, zamanında konuşur, fıkralarını, hikâyelerini eskilerin dedikleri gibi -zemine ve zamana- uygunlarından seçerdi.

Ben, üstadın sarhoş -meşhur tâbirle- körkütük olduğunu görmedim. Biraz fazla kaçırdı mı gözlüğünü çıkarır, başını önüne eğer, masa başından kalkmadan ufak bir şekerleme yapar, sonra kalkar, tekrar içmeğe başlardı. Ve bu sefer meclis dağılıncaya kadar çakardı.

Bir gün bana dedi ki:

— Görüyorum ki bize çekmişsin, çakıyorsun. Fakat rakı nasıl içilir billirmisin?

Cevap vermedim. O zaman dedi ki:

— Kadehle diyeceksin ama, kazın ayağı öyle değil. Evet, rakı kadehe konulur, fakat içilmez! Yudumla içilir. Ben elli yıldır rakı içerim, elli yıldan beri de yudumla içerim, kadehle değil!

Rasim, gençlerin rakı içmelerine çok kızar:

— Rakı olgun adamların harcıdır! derdi.

Üstad, rakıya su katmayı, akşamcılık mezhebinin en büyük günâhı sayan içicilerden değildi. Susuz rakı içmezdi; bunu tedricî bir intihar sayar, ağzına susuz rakı koymazdı. Su bardağının yarısını rakı ile, yarısını su ile silme doldurup, yudum yudum ve çok ağır içerdi. Onun kadehle rakı içtiğini pek az gördüm. Bir gün, bunun sebebini sordum. Sulu rakı içmenin hikmetini şöyle anlattı:

— Rakı, midemi, karaciğeri öyle de, böyle de harap ediyor. Bir de rakıyı mideme yollayınca kadar gırtlığımı mı tahrip ve tahriş etsin?

Ahmet Rasim mezeye pek düşkün değildi. «Meze, derdi, sade rakının zevkini değil, midenin de rahatını bozuyor. Tika basa meze ye, sonra... Buna tahammül edilir mi?» Bunun için meyva ve beyaz peynirle içmeği tercih ederdi. Yaz, kış sofrasında mevsim meyvalarından hiç olmazsa biri bulunurdu. «Beyaz peynir, derdi, içkinin akşamcılara ver-

diği titremenin hakkından gelmeğe birebirdir.»

Üstadın, bir hususiyeti de şuydu: Yaşlandıkça, bünyesi içki ile daha iyi anlaşıtkça rakının miktarını azaltmıştı. Az içiyordu. Bazen kadehi göstererek:

— Ben buna, esir olmadım, derdi. Bunu kendime esir ettim!

O, bir aralık, üç yıl kadar, rakıyı da bırakmıştı.

Rasim, yalnız başına içmekten hiç hoşlanmazdı. Muhakkak kafası denk bir kadehdaş bulur, onunla hem sohbet eder, hem demlenirdi. Mamafi, kalabalıktan da, o derece kaçardı. İçki zamanı geldiği zaman titizlendiğini de hiç görmedim.

Yalnız içtiği zaman ya bestelenecek bir güfte yaratır, yahut da hâzır bir güftesini bestelerdi. Nota bilmez, bestelediği şarkıyı, önce kemençeci Sotiriye, sonraları da büyük sanatkar merhum tanburî Selâhaddin Pınar'a vererek notaya aldırırdı.

Onun içmediği zamanlar, yazı yazmadığını, yazamadığını söyleyenler çok olmuştur. Bu yalandır. Ben Ahmet Rasim'in, içtiği zamanlar, yazı yazdığını görmedim. Yazı yazarken ağzına bir damla içki koymazdı. Yalnız çok çay içerdi.

Üstad, meyhanede bir nususiyet bulurdu. Bir kere alıştığı meyhaneyi kolay kolay bırakmaz daima orada içerdi. Sevdiği meyhanelerin başında Sırkeci'de İştayınburh -bugünkü İstanbul Lokantası-, kalamış'ta Vasil, Todori, Pendik'te deniz kenarında Andon, Beyoğlu'nda Balıkpazarı'nda Simon, Galata'da Balıkpazarı'nda balıkçı Foti, Yenikapı'da Karabıçak, Lânga'da Maksut, Kumkapı'da Sarnıçlı, Kadıköy'ünde Mardik, Selâmsız'da Karabet, Üsküdar'da atlama taşında Yanı, Kuzguncuk'ta Todori, yine Kadıköy'ünde Hasırcının Cemil, Papazın Bağı, Galata rıhtımında Todori, Kartalda İstasyon, Topkapı'da Hamparın gazino ve meyhaneleri en başta gelir. Bakkal dükkânlarında içmeğe de bayılırdı. Meselâ Beyoğlunda Papi, Düe Fratelli....

Bakkal dükkânlarında içmeyi niçin severdi? Bunun sebebini bir gün kendisine sordum. Şu cevabı verdi:

— Bakkaldaki rakı, meyhanecinin, tezgâhtarın, garsonun elinden geçmediği için daha bâkir oluyor!

